

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Σεπτέμβριος 2011, Τεύχος 6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι θα σήμαινε ένας Πρόεδρος οπαδός του δημιουργισμού», Mike Dorf
- «"Δευτερεύοντα" ελλείμματα», Λίνα Παπαδοπούλου
- «Η συνταγματική αναθεώρηση», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Περί δανειστικής κυριαρχίας και πραγματικού διαλόγου», Κώστας Μποτόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέα βιβλία

- Παναγιώτης Καρκατσούλης, «Ρύθμιση, Απορρύθμιση, Μεταρρύθμιση. Μεταλλαγές του κανόνα δικαίου στην εποχή της παγκοσμιοποίησης», Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα, 2011, 158 σελ.

Προγράμματα

- Μελέτη Συμβατότητας της Ελληνικής Νομοθεσίας με τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Τι θα σήμαινε ένας Πρόεδρος οπαδός του δημιουργισμού

Mike Dorf, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Cornell

Ο Κυβερνήτης του Τέξας Rick Perry απαντώντας σε ερώτημα που του έθεσε ένας μαθητής, είπε ότι η εξέλιξη των ειδών «είναι και αυτή μια θεωρία» και προχώρησε σε μια λανθασμένη περιγραφή της διδασκαλίας της βιολογίας στη «δημοκρατία του Τέξας». Μία ακόμα Ρεπουμπλικανή που έχει ελπίδες για την Προεδρία, η Michele Bachmann, εξέφρασε επίσης αμφιβολίες για την εξέλιξη των ειδών και δήλωσε ότι είναι υπέρ της διδασκαλίας του δημιουργισμού και του ευφυούς σχεδίου στα δημόσια σχολεία. Ο Mitt Romney δέχεται την εξέλιξη των ειδών (αν και ίσως μόνο στην Μασαχουσέτη και όχι σε ομοσπονδιακό επίπεδο!), όπως επίσης και ο Jon Huntsman. Ο Ron Paul, πάλι, δεν την δέχεται. Δεν μπορούσα να ασχοληθώ περαιτέρω αναζητώντας στο Google αν και άλλοι Ρεπουμπλικάνοι υποψήφιοι αναγνωρίζουν την εξέλιξη των ειδών, αλλά υποθέτω πως ο Herman Cain και ο Rick Santorum δεν την αποδέχονται, ενώ ο Newt Gingrich αποφεύγει το θέμα.

Τι θα έπρεπε να σκεφτούμε για την πιθανότητα ο επόμενος Πρόεδρος να είναι κάποιος που αμφισβητεί μια θεμελιώδη αρχή της σύγχρονης επιστήμης; Νομίζω ότι η απάντηση ίσως είναι «όχι και πολλά». Άλλωστε, ο George W. Bush είχε ταχθεί υπέρ της διδασκαλίας του ευφυούς σχεδίου στα δημόσια σχολεία, χωρίς αυτό να έχει κάποιο ορατό αποτέλεσμα. Συνεπώς είναι πιθανό να μην υπάρξουν άμεσες συνέπειες για τα σχολικά προγράμματα από την επικράτηση ενός δημιουργιστή Προέδρου.

Θα υπήρχε μήπως κάποια έμμεση επίδραση; Ένας Πρόεδρος που έχει σοβαρές επιφυλάξεις για την εξέλιξη των ειδών δεν θα δίσταζε να προτείνει το διορισμό δικαστών που θα είχαν την προδιάθεση να επιτρέψουν τη διδασκαλία του δημιουργισμού στα δημόσια σχολεία. Ενόψει όμως του πολυδιάστατου χαρακτήρα των αντιπαραθέσεων για τον διορισμό δικαστών, θεωρώ πιθανό οποιοσδήποτε Ρεπουμπλικάνος Πρόεδρος να διορίσει δικαστές οι οποίοι θα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι θα σήμαινε ένας Πρόεδρος οπαδός του δημιουργισμού», Mike Dorf
- «"Δευτερεύοντα" ελλείμματα», Λίνα Παπαδοπούλου
- «Η συνταγματική αναθεώρηση», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Περί δανειστικής κυριαρχίας και πραγματικού διαλόγου», Κώστας Μποτόπουλος

επέτρεπαν τη διδασκαλία του δημιουργισμού ή του ευφυούς σχεδίου στα δημόσια σχολεία.

Ας λάβουμε υπόψη το εξής: Όταν ήταν υποψήφιος ο Ronald Reagan είχε υποστηρίξει το δημιουργισμό. Οι δικαστές που διόρισε στο Ανώτατο Δικαστήριο, η Sandra Day O'Connor και ο Antonin Scalia, διαφώνησαν μεταξύ τους πάνω στο ζήτημα αυτό όταν τέθηκε ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου (πριν από τον διορισμό του δικαστή Kennedy). Το ίδιο συνέβη με τις επιλογές δικαστών από τον Νixon, ενώ ο ίδιος ο Νixon φαίνεται ότι αποδεχόταν την εξέλιξη των ειδών.

Καταλήγω στη βασική μου θέση: Οι Ρεπουμπλικάνοι Πρόεδροι, ανεξαρτήτως αν οι ίδιοι είναι θετικά διακείμενοι ως προς τον δημιουργισμό, έχουν την τάση να διορίζουν συντηρητικούς δικαστές (και όπως έχω αναπτύξει παλαιότερα, περισσότερο τώρα από ό,τι στο παρελθόν). Οι δικαστές αυτοί τείνουν να είναι συντηρητικοί σε όλα τα θέματα, κάτι που μεταφράζεται σε μεγαλύτερη πιθανότητα να επιτρέψουν τη διδασκαλία του δημιουργισμού ή του ευφυούς σχεδίου στα δημόσια σχολεία. Το γεγονός λοιπόν ότι ο Perry και η Bachmann είναι υποστηρικτές του δημιουργισμού είναι σημαντικότερο ως προς αυτά που φανερώνει για την κοσμοθεωρία και την πολιτική τους παρά ως προς τις συνέπειες που πιθανόν θα έχει στη διδασκαλία του δημιουργισμού και του ευφυούς σχεδίου, σε περίπτωση που κάποιος από τους δύο εκλεγεί Πρόεδρος.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

πηγή: www.dorfonlaw.org, 22/8/2011

«Δευτερεύοντα» ελλείμματα

Λίνα Παπαδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Συχνά χαρακτηρίζονται ως «δευτερεύοντα». «Εδώ δεν λύσαμε τα σοβαρά και θα ασχοληθούμε με αυτά;», είναι το σύνθημα επιχείρημα απαξίωσής τους. Θαρρείς και πρόκειται ποτέ να μηδενίσουμε το χρέος, να δομήσουμε το άριστο εκπαιδευτικό σύστημα ή να πατάξουμε πλήρως το πελατειακό κράτος. Θαρρείς, από την άλλη, και δεν έχουν γίνει βήματα σε αυτά τα όντως σημαντικά πεδία. Κι εκείνα τα άλλα, όμως, τα «δευτερεύοντα», κάποια στιγμή πρέπει να παίρνουν τον δρόμο τους προς τη Βουλή και μετά -κυρίως- προς την εφαρμογή τους.

Παράδειγμα πρώτο: καύση νεκρών. Από το 2006 που θεσμοθετήθηκε (Ν. 3448) δεν έγινε πράξη, καθώς λείπουν τα κέντρα αποτέφρωσης. Το πρώτο προτίθεται να κατασκευάσει

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι θα σήμαινε ένας Πρόεδρος οπαδός του δημιουργισμού», Mike Dorf
- «"Δευτερεύοντα" ελλείμματα», Λίνα Παπαδοπούλου
- «Η συνταγματική αναθεώρηση», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Περί δανειστικής κυριαρχίας και πραγματικού διαλόγου», Κώστας Μποτόπουλος

άμεσα ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης, καθώς δηλώνει, προς τιμήν του, ότι αποτελεί «θέμα πολιτισμού», ενώ ο συνάδελφός του της Γλυφάδας προτιμά να παρανομεί υπό τις ευλογίες του οικείου μητροπολίτη, χωροθετώντας, κατά παράβαση κάθε νομοθεσίας, κοιμητήριο.

Παράδειγμα δεύτερο: το σύμφωνο συμβίωσης. Θεσμοθετήθηκε το 2008 (Ν. 3719), αλλά σπανίως γίνεται χρήση του, καθώς δεν καλύπτει κοινωνικοασφαλιστικά και άλλα δικαιώματα των συμβιούντων συντρόφων, οι οποίοι συνεπώς για πληρέστερη κάλυψη προτιμούν τον γάμο.

Παράδειγμα τρίτο: δωρεά οργάνων. Ο νόμος που μας καθιστά όλους δωρητές, εκτός κι αν δηλώσουμε το αντίθετο, έχει πλέον ψηφιστεί. Μένει να εφαρμοστεί, αν βεβαίως δεν επικρατήσει ο στείρος φόβος που μεταμφιέζεται σε άρνηση, τάχα, της εμπορευματοποίησης, αυτής ακριβώς που καταπολεμάται μόνον όταν η προσφορά υπερβαίνει τη ζήτηση.

Παράδειγμα τέταρτο: αποποινικοποίηση της χρήσης ναρκωτικών. Την προβλέπει το σχέδιο νόμου που δόθηκε πρόσφατα στη δημοσιότητα, με το οποίο ως βασικό έγκλημα τυποποιείται η παράνομη διακίνηση και όχι η χρήση και θεσπίζεται αυστηρότερο πλαίσιο για τους μεγαλεμπόρους.

Όλα τα παραπάνω, ωστόσο, έμειναν μισά: η καύση επιτρέπεται από τον νόμο (ά. 35 §1) μόνο αν την επέτρεπαν και οι εν ζωή θρησκευτικές πεποιθήσεις του θανόντος, αποποινικοποιείται η χρήση αλλά όχι η κατοχή μικροποσότητας και η καλλιέργεια για ατομική χρήση, οι οποίες καθίστανται πταίσματα μεν, αλλά διατηρούν την ποινική τους απαξία, το δε σύμφωνο συμβίωσης παρέλειψε να συμπεριλάβει τα ομόφυλα ζευγάρια, αυτά δηλαδή που το έχουν περισσότερη ανάγκη, καθώς αποκλείονται από τον θεσμό του γάμου.

Κάποιο τερτίπι, ίσως, βρεθεί και για να μειωθεί ο αριθμός των μοσχευμάτων, να παραμείνουν δυσεύρετα και να ανέβει η εμπορική τους αξία. Σε όλα τα παραπάνω αντιδρά, εξάλλου, και η Ορθόδοξη Εκκλησία. Τυχαίο;

Αυτά τα «δευτερεύοντα», που θα έλυναν «μικρά» ανθρώπινα προβλήματα, μένουν μισά ή ανεφάρμοστα, όχι επειδή δουλεύουμε σκληρά για να αντιμετωπίσουμε τα σοβαρά και κοστοβόρα, αλλά επειδή προσκρούουν σε συντηρητικά ανακλαστικά, σε εδραιωμένες παραδόσεις, στο μείγμα ανατολίτικης οπισθοδρόμησης και αντιδυτικού αντιφιλευθερισμού που διατρέχει, χωρίς κομματικές προκαταλήψεις, μέρος της ελληνικής κοινωνίας.

Όχι λόγω οικονομικών ελλειμμάτων, πρωτογενών ή δευτερογενών· μένουν μισά ή ανεφάρμοστα λόγω «δευτερευόντων» ελλειμμάτων αγάπης και αποδοχής του άλλου: όποιου δεν χωρά στο στενό κοστούμι του υγιούς,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι θα σήμαινε ένας Πρόεδρος οπαδός του δημιουργισμού», Mike Dorf
- «"Δευτερεύοντα" ελλείμματα», Λίνα Παπαδοπούλου
- «Η συνταγματική αναθεώρηση», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Περί δανειστικής κυριαρχίας και πραγματικού διαλόγου», Κώστας Μποτόπουλος

ορθόδοξου, ετεροφυλόφιλου Έλληνα. Η γενναιοδωρία της ψυχής και η διεύρυνση του νου παραμένουν έτσι ζητούμενα για την Εκκλησία, για τον νομοθέτη και εφαρμοστή του δικαίου, για όλους μας.

πηγή: Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 19/8/2011

Η συνταγματική αναθεώρηση

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Φαίνεται να διαμορφώνεται μια ευρύτερη συναίνεση μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων για την ανάγκη μιας νέας συνταγματικής αναθεώρησης. Στο επίκεντρο των σχετικών προβληματισμών βρίσκεται κυρίως το ζήτημα της συνταγματικής οργάνωσης του κράτους, αφού στο πεδίο αυτό εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αδυναμίες του ισχύοντος Συντάγματος. Ήδη η Νέα Δημοκρατία παρουσίασε μια δέσμη προτάσεων αναθεώρησης του Συντάγματος, οι οποίες όμως προς το παρόν έχουν τον χαρακτήρα κατευθυντήριων ιδεών που χρειάζονται περαιτέρω εξειδίκευση και συγκεκριμενοποίηση. Ορισμένες από τις προτάσεις αυτές, που ίσως βρουν και άλλους υποστηρικτές, έχουν όμως προβληματικά στοιχεία, τα οποία έγκαιρα θα πρέπει να επισημανθούν.

Για παράδειγμα, γίνεται πολύς λόγος για την ανάγκη μείωσης του αριθμού των βουλευτών από τριακόσιους σε διακόσιους, ένα θέμα που τίθεται "προς συζήτηση" και από τη Νέα Δημοκρατία. Δεδομένου ότι το ισχύον άρθρο 51 Συντ. επιτρέπει και με απλό νόμο τη μείωση του αριθμού βουλευτών σε διακόσιους, τυχόν αναθεώρηση του άρθρου αυτού θα είχε νόημα, μόνον εάν η νέα διατύπωσή του όριζε υποχρεωτικά σε διακόσιους τον αριθμό των βουλευτών.

Πλην όμως, με ή χωρίς αναθεώρηση του άρθρου 51 Συντ., η μείωση του αριθμού των βουλευτών σε διακόσιους θα είχε ως αναπόφευκτη συνέπεια τη μείωση της κοινωνικής αντιπροσωπευτικότητας της Βουλής, ιδίως σε βάρος των ψηφοφόρων των μικρότερων πολιτικών κομμάτων, αλλά και τη συνολική αποδυνάμωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Εξάλλου, η νέα οργάνωση του νομοθετικού έργου, με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, βασιζόταν σιωπηρά στην παραδοχή ότι η Βουλή θα εξακολουθήσει να λειτουργεί με τριακόσιους βουλευτές. Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η καθημερινή σχέση των κομμάτων με τους ψηφοφόρους τους δεν μπορεί πλέον να στηριχθεί στη λειτουργία των

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι θα σήμαινε ένας Πρόεδρος οπαδός του δημιουργισμού», Mike Dorf
- «"Δευτερεύοντα" ελλείμματα», Λίνα Παπαδοπούλου
- «Η συνταγματική αναθεώρηση», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Περί δανειστικής κυριαρχίας και πραγματικού διαλόγου», Κώστας Μποτόπουλος

κομματικών οργανώσεων, οι οποίες ολόένα και απομαζικοποιούνται, αλλά εξασφαλίζεται κυρίως από τους βουλευτές. Η μείωση του συνολικού κόστους της Βουλής είναι αναγκαία, αλλά μπορεί να επιτευχθεί με άλλους τρόπους και όχι με τη μείωση του αριθμού των βουλευτών. Ξένη προς τη λογική του κοινοβουλευτικού συστήματος είναι η πρόταση για καθιέρωση ασυμβιβάστου μεταξύ βουλευτικού και υπουργικού αξιώματος. Τυχόν υιοθέτηση της πρότασης αυτής θα οδηγούσε σε "κυβερνήσεις με δοτούς υπουργούς" και θα ενίσχυε περαιτέρω τον "πρωθυπουργοκεντρικό" χαρακτήρα του πολιτικο-συνταγματικού συστήματος και τον "αρχηγοκεντρικό" χαρακτήρα των κομμάτων εξουσίας. Μια τέτοια πρόταση θα είχε νόημα μόνο στο πλαίσιο ενός ημι-προεδρικού ή προεδρικού συστήματος.

Όμως ο μετασχηματισμός της Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας σε ένα ημι-προεδρικό ή προεδρικό σύστημα, υπερβαίνει τα όρια της αναθεώρησης του Συντάγματος κατά το άρθρο 110 παρ. 1 Συντ. Νομίζω ότι το πιο ενδιαφέρον σημείο των προτάσεων αναθεώρησης, που παρουσίασε η Νέα Δημοκρατία, είναι η επαναφορά του ζητήματος της συνταγματικής δικαιοσύνης. Κατά την περίοδο που διανύουμε, χαρακτηριστικό γνώρισμα της οποίας είναι το φαινόμενο της "απο-συνταγματοποίησης", η ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου θα αποτελούσε, όπως δείχνει και η εμπειρία των αναπτυγμένων ευρωπαϊκών συνταγματικών δημοκρατιών, την πιο ισχυρή εγγύηση τήρησης του Συντάγματος.

πηγή: Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 10/8/2011

Περί δανειστικής κυριαρχίας και πραγματικού διαλόγου

Κώστας Μποτόπουλος, Διδάκτωρ Συνταγματικού Δικαίου, πρ. Ευρωβουλευτής Δρ.Ν., Συνταγματολόγος, Διδάσκων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ο διάλογος είναι ευκαίσιος γενικώς, απαραίτητος για την προαγωγή της επιστήμης ειδικώς. Διάλογος σημαίνει ανταλλαγή, αντιπαράθεση βέβαια, αλλά με λήψη υπόψη και όχι διαστρέβλωση των επιχειρημάτων του άλλου. Σε ιδιαίτερης δε κρισιμότητας θέματα –όπως είναι, αναμφισβήτητα, όσα σχετίζονται με τη «συνταγματική τάξη του Μνημονίου» και τις συνέπειες της για την εθνική κυριαρχία αλλά και για ολόκληρο το δικαιοπολιτικό μας σύστημα– ο διάλογος απαιτείται να αποκαλύπτει και να φωτίζει και όχι να κρύβει ή να παραπλανά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι θα σήμαινε ένας Πρόεδρος οπαδός του δημιουργισμού», Mike Dorf
- «"Δευτερεύοντα" ελλείμματα», Λίνα Παπαδοπούλου
- «Η συνταγματική αναθεώρηση», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Περί δανειστικής κυριαρχίας και πραγματικού διαλόγου», Κώστας Μποτόπουλος

Αυτά τα γενικόλογα και ολίγον από καθέδρας, για να δικαιολογήσω την απρόσκλητη εισπήδησή μου στον επιστημονικό διάλογο που έχουν ανοίξει, και αναπαράγεται και από τις στήλες αυτής της ιστοσελίδας, δύο συνάδελφοι, που υπήρξαν ο ένας δάσκαλος και ο άλλος συμφοιτητής μου. Αναφέρομαι στο άρθρο του Αντώνη Μανιτάκη (Α.Μ) «Το φάντασμα του Μνημονίου και η εθνική κυριαρχία», στο οποίο απάντησε ο Γιώργος Κατρούγκαλος (Γ.Κ) («Δανειακή σύμβαση και εθνική κυριαρχία»). Όσα ακολουθούν από πλευράς μου δεν διεκδικούν θέση επιδιαιτησίας αλλά και δεν παραιτούνται από το δικαίωμα της με προσωπικά κριτήρια ορθοφροσύνης – ουδετερότητα, ως γνωστόν, στην επιστήμη μας δεν υπάρχει.

Ο Α.Μ δεν υπερασπίζεται την «συνταγματικότητα» της από 8 Μαΐου 2010 σύμβασης δανειακής διευκόλυνσης (ας την αποκαλούμε χάριν ευκολίας «δανειακή σύμβαση»), όπως του προσάπτει ο Γ. Μ, οποίος, αντίθετα, κάνει λόγο για «πρόδηλη αντισυνταγματικότητα της». Η θέση του Α.Μ περικλείεται στη φράση «οι δεσμεύσεις του ελληνικού κράτους απέναντι στους δανειστές του δεν φτάνουν μέχρι την παραίτησή του από αρμοδιότητες κυριαρχίας» και ιδίως από δυνατότητες άμυνας εναντίον ενδεχόμενης προσπάθειας αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της δημόσιας περιουσίας του ελληνικού Δημοσίου. Σε αυτό ο Γ.Κ απαντά ότι, με τις ρήτρες της σύμβασης που ορίζουν ως εφαρμοστέο δίκαιο το αγγλικό (άρθρο 14 παρ. 1 της σύμβασης) και επιβάλλουν την παραίτηση του δανειολήπτη (Ελλάδας) από «κάθε ασυλία που έχει ή που πρόκειται να αποκτήσει» (άρθρο 14 παρ. 5), «κανένα περιουσιακό στοιχείο του Δημοσίου δεν προστατεύεται έναντι των δανειστών μας».

Το χάσμα μοιάζει αγεφύρωτο –αν διαβάσουμε, όμως, την ίδια τη σύμβαση με νομικό και όχι πολιτικό μάτι (είναι μια δοκιμασία την οποία έχω συνηθίσει να υποβάλλω τον εαυτό μου) καταλαβαίνουμε γιατί. Το άρθρο 14 παρ. 1 ορίζει ότι η σύμβαση και οι εξ αυτής υποχρεώσεις διέπονται και ερμηνεύονται σύμφωνα με το αγγλικό δίκαιο. Δεν εφαρμόζονται, όμως, από τον Άγγλο δικαστή, αφού, σε μια επόμενη παράγραφο 14 παρ. 2, που περιέργως ξεχνούν οι βέβαιοι για την απώλεια της εθνικής κυριαρχίας, κάθε διαφορά από τη «νομιμότητα, την ισχύ, την ερμηνεία ή την εκτέλεση» της δανειακής σύμβασης υπάγεται στην «αποκλειστική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Δεν έχουμε, συνεπώς, μια αγγλοσαξονική διαφορά κρινόμενη από αγγλοσάξονες (το ίδιο προκύπτει από το άρθρο 6 παρ. 6 της σύμβασης, που προβλέπουν την αρμοδιότητα του ΔΕΚ αλλά και του «Συνταγματικού Δικαστηρίου του δανειστή ή άλλου καθ' ύλην αρμοδίου δικαστηρίου του δανειστή»), αλλά μια ευρωπαϊκή διαφορά διεπόμενη από τους κανόνες του αγγλικού δικαίου: η διαφορά, τεράστια, σημαίνει ότι ο δικαστής του ΔΕΚ θα «πει» τι λέει και πώς εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι θα σήμαινε ένας Πρόεδρος οπαδός του δημιουργισμού», Mike Dorf
- «"Δευτερεύοντα" ελλείμματα», Λίνα Παπαδοπούλου
- «Η συνταγματική αναθεώρηση», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Περί δανειστικής κυριαρχίας και πραγματικού διαλόγου», Κώστας Μποτόπουλος

περίπτωση το αγγλικό δίκαιο, λαμβάνοντας υπ' όψη, όπως κάνει για κάθε ενώπιον του διαφορά, τους συνταγματικούς κανόνες και άλλων χωρών (ιδίως δε αυτών που υπογράφουν τη σύμβαση), καθώς και του «κοινού ευρωπαϊκού συνταγματικού πολιτισμού», που αποτελεί θεμέλιο του ενωσιακού δικαιοπολιτικού συστήματος.

Ο πρώτος δε κανόνας, φαντάζομαι, που θα λάβει υπόψη του το ΔΕΚ εάν εγερθεί θέμα κυριαρχίας (πράγμα απίθανο λόγω της φύσης της δανειακής σύμβασης και ιδίως των πολιτικών όρων και των πολιτικών διαπραγματεύσεων που τη στηρίζουν) είναι ο «κανόνας κυριαρχίας» της ίδιας της σύμβασης, δηλαδή το άρθρο 14 παρ. 5. Κι αυτό δεν ορίζει, όπως ισχυρίζεται ο Γ. Μ, «μια ρητή, αμετάκλητη και άνευ όρων παραίτηση από κάθε ασυλία», αλλά παραίτηση από «την άσκηση αγωγής, δικαστική απόφαση ή άλλη διαταγή, κατάσχεση, αναστολή εκτέλεσης δικαστικής απόφασης ή προσωρινή διαταγή». Όσον αφορά το ειδικότερο –και κεντρικό γι' αυτά που συζητάμε εδώ- ζήτημα της αναγκαστικής εκτέλεσης, αυτή ισχύει για περιουσιακά στοιχεία του ελληνικού Δημοσίου «στο βαθμό που δεν το απαγορεύει αναγκαστικός νόμος» -τέτοιος δε νόμος όχι μόνο υπάρχει αλλά είναι το ίδιο το ελληνικό Σύνταγμα και οι εξ αυτού πηγάζουσες διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που προστατεύουν τη δημόσια περιουσία του Δημοσίου.

Συνεπώς, όχι, δεν μπορούν οι δανειστές μας, και να ήθελαν, να μας πάρουν ό,τι θελήσουν. Δεν τους επιτρέπει το αγγλικό δίκαιο, τους το απαγορεύει η ίδια η δανειακή σύμβαση, την οποία δεν θα κρίνει ο (κατά τεκμήριο, σύμφωνα με τον Γ. Κ, φιλικός προς τους δανειστές) Άγγλος δικαστής. Αυτό, από την άλλη, δεν σημαίνει ότι όλα στη δανειακή σύμβαση ή στο Μνημόνιο είναι καλώς καμωμένα: έχω δημόσια, και δεν είμαι ο μόνος, εκφράσει την άποψη πως το γεγονός ότι η πρώτη δεν κυρώθηκε από τη Βουλή συνιστά υποχώρηση του Κράτους του Δικαίου και ότι το δεύτερο περιέχει αρκετές διατάξεις οριακής συνταγματικότητας (για τις οποίες, πάντως, δεν θα αποφανθεί ούτε ο Γ. Κ ούτε ο Α.Μ ούτε εγώ, αλλά ο Έλληνας δικαστής). Θα έπρεπε, όμως, να σημαίνει μεγαλύτερη αυτοσυγκράτηση από την επιστημονική τουλάχιστον κοινότητα, λιγότερο μανιχαϊσμό και αποφυγή χτυπημάτων κάτω από τη μέση για «βασιλικούς άνδρες της εξουσίας την εποχή του Μνημονίου», με χρησιμοποίηση μάλιστα του ονόματος του Δασκάλου όλων (για κάποιους ήταν και κάτι περισσότερο) Αριστόβουλου Μάνεση.

πηγή: www.constitutionalism.com, 12/7/2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέα βιβλία

- Παναγιώτης Καρκατσούλης, «Ρύθμιση, Απορρύθμιση, Μεταρρύθμιση: Μεταλλαγές του κανόνα δικαίου στην εποχή της παγκοσμιοποίησης», Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα, 2011, 158 σελ.

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέα βιβλία

- ♦ Παναγιώτης Καρκατσούλης, «Ρύθμιση, Απορρύθμιση, Μεταρρύθμιση. Μεταλλαγές του κανόνα δικαίου στην εποχή της παγκοσμιοποίησης», Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα, 2011, 158 σελ.

Το βιβλίο αποτελεί το πρώτο τμήμα ενός έργου για τη σχέση κράτους και δικαίου μέσα από τη μελέτη δύο διαχρονικών παθολογιών τους, της πολυνομίας και της εκνομίκευσης.

Οι ρυθμιστικές αυτές ανακολουθίες μελετώνται μέσα από την εμπειρική διερεύνησή τους στην Ελλάδα στο διάστημα μιας τριακονταετίας και τα συμπεράσματα συγκρίνονται με εκείνα αντίστοιχων ερευνών σε δύο κεντροευρωπαϊκές χώρες, την Γερμανία και την Αυστρία. Η πολυνομία και η εκνομίκευση ερμηνεύονται μέσα από την νομική και διοικητική επιστήμη, την κοινωνιολογία του δικαίου, την πολιτειολογία, την κοινωνική ψυχολογία και την πληροφορική. Επιχειρείται μια συγκριτική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέα βιβλία

- Παναγιώτης Καρκατσούλης, «Ρύθμιση, Απορρύθμιση, Μεταρρύθμιση: Μεταλλαγές του κανόνα δικαίου στην εποχή της παγκοσμιοποίησης», Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα, 2011, 158 σελ.

Προγράμματα

- Μελέτη Συμβατότητας της Ελληνικής Νομοθεσίας με τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

αξιολόγηση των απαντήσεών τους και διακρίνονται εκείνες που προσφέρουν το καταλληλότερο ερμηνευτικό πλαίσιο.

Η κεντρική ιδέα του βιβλίου είναι ότι οι διαφοροποιήσεις των κοινωνικών υποσυστημάτων επιφυλάσσουν μία διαφορετική θέση στον κανόνα δικαίου, ο οποίος αποβάλλει τον παρεμβατικό του χαρακτήρα και μετατρέπεται σε ιδιο-σύστημα, επιτρέποντας την έμμεση ρύθμιση των συστημάτων με τα οποία αλληλεπιδρά.

Προγράμματα

- Μελέτη Συμβατότητας της Ελληνικής Νομοθεσίας με τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (Σεπτέμβριος 2011 – Νοέμβριος 2012)

Η Ελλάδα είναι ένα από τα 149, συνολικά, κράτη που έχουν υπογράψει τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Ωστόσο, η Σύμβαση δεν έχει επικυρωθεί ακόμη από τη Βουλή (103 χώρες την έχουν επικυρώσει) και ως εκ τούτου δεν έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο.

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου ανέλαβε την εκπόνηση της συγκεκριμένης μελέτης, μέσω της οποίας θα διαπιστωθεί το κατά πόσο η ελληνική νομοθεσία είναι συμβατή με το γράμμα και το πνεύμα της Σύμβασης και θα διατυπωθούν συγκεκριμένες προτάσεις για την απόλυτη εναρμόνισή της, αλλά και για την ουσιαστική και πραγματική προστασία και υλοποίηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία που κατοχυρώνει η Σύμβαση.

Απαιτείται η καταγραφή της ελληνικής νομοθεσίας, που άπτεται κάθε διάταξης της Σύμβασης, η αποτύπωση και ανάλυση της εφαρμογής της στην πράξη, ο εντοπισμός των κενών και των αποκλίσεων, προκειμένου να διαπιστωθούν οι ρυθμίσεις που είναι αναγκαίες για την κατίσχυση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με τη Σύμβαση. Με βάση αυτά θα γίνουν συγκεκριμένες προτάσεις για την αναγκαία αναθεώρηση της νομοθεσίας, θα εκπονηθεί σχέδιο νόμου πλαισίου για την αναπηρία και σχέδια κανονιστικών πράξεων για την εφαρμογή αυτού.